

Velika delovna zmaga velenjskih rudarjev in vse Šaleške doline — danes bo stekla Paka po prvem delu svojega novega korita

Predsednik OLO Celje, tovariš Riko Jerman, o našem prostovoljnem delu

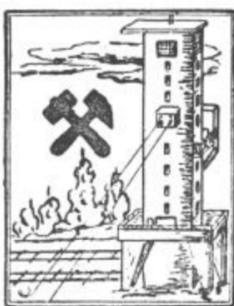
Za povojno obdobje vseh naših večjih gospodarskih in upravnih središč je bilo značilno, da je pokazalo skoro vse prebivalstvo veliko pobudo in izredno prizadevanje pri prostovoljnem delu. Vsi so želeli, da bi bile posledice vojne čimprej izbrisane ter da bi se uveljavil težko pričakovani tok mirnega socialističnega življenja. Tako smo s prostovoljnim delom v preteklosti reševali številne in nujne komunalne probleme. Tudi zadnja leta, ko je pobuda za prostovoljno delo precej zamrla, bi lahko mnoge komunalne probleme reševali uspešneje kot smo jih, če bi se lahko bolj zanašali na to, kar lahko storimo sami. Kdo bi vedno čakal na proračunska sredstva, ki mnogokrat rastejo mnogo počasneje kot naše potrebe. To velja predvsem za urejevanje nekaterih skupnih vaških naprav, kot so vodovodi, kolovozi, razne melioracije itd. Če ugotovljamo danes zamiranje akcij, je gotovo to večja izguba v moralnem in vzgojnem, kot pa v materialnem pogledu. Zavedati se moramo, da je izgled nekega naselja odvisen predvsem od volje po napredku, po kulturnem zvedanju in vzdrževanju vseh tistih objektov, ki so potrebni in odgovarjajo današnjim potrebam ter življenjskim pogojem delovnih ljudi. Prebivalstvo ne bo zadovoljno s še tako skrbno urejenimi naselji, če v vseh napravah in ureditvah ne bo njihovega neposrednega dela in življenjske zainteresiranosti za njihov obstoj in delovanje.

Velenje, predvsem novo naselje, pa je v tem pogledu vzpodbujajoč primer, ki je hkrati razveseljujoč in vreden pomenanja. Vsakdo, ki je spoznal ta kraj pred leti, pa tudi tisti, ki je vsaj krajši čas bival v katerem koli drugem rudarskem kraju doma ali v tujini, mora priznati, da ga je spremljal občutek dolgočasnosti in spomin na neprijazno okolico takih naselij. Prav gotovo drži, da bi tudi Velenje sledilo tej »poklicni usodi«, če ne bi v njem delovne zavestne sile napredka, ki se zavedajo svoje lastne moči ter organizacijske sposobnosti in volje k naprednejšemu, kulturnejšemu in zato tudi prijetnejšemu življenju. Ko gleda človek trud in napore skoro vseh prebivalcev, ki jih vlagajo v prostovoljno delo pri javnih napravah novega dela mesta, spozna, da ne veže vse te prizadevne ljudi le želja po udobnejšem življenju, temveč da se zavedajo velike odgovornosti do skupnosti in generacij, ki bodo prišle za nami. Prebivalci hočejo, poleg svojega nadvse uspešnega poklicnega dela, opravičiti sredstva, ki jih vlagajo v njihove proizvodne investicije, s prostovoljnimi deli. Po več sto delavcev in nameščencev rudnika, pa tudi ostalih prebivalcev, dela skoro vsak dan. Njihovi uspehi so že vidni v urejenih nasadih, otroških igriščih in športnem stadionu. V kratkem namenjajo prirediti z regulacijo reke Pake, za kar jim doslej naša skupnost ni mogla zagotoviti potrebnih sredstev. Tako bodo imeli Velenjani vse te naprave izključno le po zaslugi svojega prizadevanja.

Pri tem je vzpodbudno in hvalevredno, da se razvija tekmovanje med temi prostovoljnimi delavci, med katerimi ni razlike ne po izobrazbi in ne po položaju, ki ga zavzema posameznik. Nasprotno: intelektualci, ki opravljajo v rudniku vodilne službene dolžnosti, so prav tisti, ki zavzemajo pri organizacijskem in fizičnem delu prva mesta. Razumljivo je, da njihov ugled med delovnim kolektivom povsem upravičeno raste, prav tako pa tudi med ostalimi prebivalci Velenja, kar je zanje največje in zaslužno plačilo.

Se nekaj je značilno za Novo Velenje. Ko opazuje človek skrbno negovane in vzdrževane stavbe ter njihovo okolico, ki ostaja kljub številni mladini nedotaknjena, dobi vtis, da je takšen odnos do teh naprav nastal pravzaprav ob spopadanju do svojega lastnega dela. Ta kulturni odnos do vseh skupnih naprav pa vzgaja v prebivalcih tudi pravilen pogled na splošno premoženje in medsebojne kulturne odnose, ki temelje na spoštovanju človeka in njegovega dela. Ta njihova prizadevanja, ki so vsestranska, od skrbi za kulturno-prosvetne, športne in komunalne naprave in seveda tudi skrbi za njihovo napredno vsebino, so brez dvoma najmočnejši vzgojni činitelj mladim ljudem, ki uporabljajo svoj prosti čas v kulturnem in športnem izživljanju. Njihov karakter pa kroji smisel za skupne napore in spoštovanje do dela, ki ni več breme, ampak prijetna dolžnost.

Pobuda Velenja je toliko vidnejša in pomembnejša, ker moramo istočasno ugotoviti, da niso številna naselja našega okraja dosegla niti predvojne ravni svoje ureditve kljub temu, da so materialni pogoji, kot na primer v Savinjski dolini, mnogo ugodnejši kot pa v Velenju. Marsikateri naši vasi je problem urediti nekatere skupne naprave,

Velenjski

LETO V. — STEVILKA 12
IZDAJA SINDIKAT
RUDNIKA VELENJE

VELENJE, 30. SEPTEBRA 1956

RUDAR

UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI UREDNIK KOČAR FRANJO — UREDNIŠTVO: RUDNIK VELENJE. ČEKOVNI RAC. STEV. 622-T-4 PRI N. B. SOSTANJ. TISK ČLJISKE TISKARNE V CELJU

Dobrodošel v rudarskem Velenju tovariš Leskošek

DANES DOPOLDNE BO OBISKAL NAŠE DELOVIŠČE OB PAKI ČLAN ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA TOV. FRANC LESKOŠEK IN PRISOSTVOVAL SLAVNOSTNEMU ZAKLJUČKU DEL NA PRVEM REGULACIJSKEM ODSEKU

PAKA

Nad pet sto Velenjčanov je prihitelo v nedeljo 2. septembra na gradbeni prostor za Skazovim mlinom. V sončno jutro so plapolale številne zastave, okusno postavljeni transparenti s vzpodbudnimi gesli so pozdravljali prihajajoče prostovoljce, poskočne koračnice rudniške godbe in udarne pesmi pevcev »Svobode« so oznanjale, da gre za pomemben dogodek v tem delu Šaleške doline. In ko so v to praznično razpoloženje še padale vzpodbudne besede govornikov, da je 2. 9. zborni dan

kot napajališča, cesto skozi naselje, vodnjake itd. prav zato, ker je miselnost prebivalstva usmerjena v to, da se takšni problemi rešujejo le z značajnimi sredstvi skupnosti. Pri tem pa seveda ne manjka demagoškega prikazovanja, kako velike so obveznosti do nje. V teh krajih manjka tudi vzpodbude odgovornih činiteljev, ki bi z nekaj smisla za organizacijo in volje zlahka dosegali relativno enake uspehe kot Velenjani. Tudi Celjani, ki so pretekla leta mnogo žrtvovali za lepo zunanost svojega mesta, danes že zaostajajo za Velenjem in čim dlje časa se bodo uspavali z doseženim, toliko hitreje in vidneje jih bo preraščal čas in zmanjševal njihove pridobitve, ki napredujejo za celjske razmere vse prepočasno.

Velenjčanom želim čim več uspehov v njihovih prizadevanjih, predvsem pa, da bi njihov zgled rodil tudi enake sardove v drugih naših naseljih.

vseh tistih, ki hočejo složno, skupno in preudarno klesati Velenju in njegovi okolici nov obraz, je množica vzvalovila, radostnih lic jemala v roke krampe in lopate, sekire in motike, se zvrstila in krepko zarila lopate in krampe v novo korito Pake. Prijetno jesensko sonce je božalo to mravljišče prostovoljcev kot da bi jih hotelo nagraditi za njihovo požrtvovalnost in razumevanje, kaj vse zmorejo občani, če složni in enotni v skupnih ciljih pristopijo k reševanju skupnih interesov. Sodnik in rudar, gospodinja in vzgojitelj, obrtnik in kmet, upokojenci in mladinci, pisar in otročad, skratka vsi in ne glede na svoj družbeni položaj — je ob zvokih poskočnih pesmi, ki so odmevale iz mikrofona, delalo, in kos za kosom trgalo zemljo iz nove struge. Vsak udarec je vedno znova potrjeval, da hočejo in morajo urediti napotilo, ki ga je nedavno naslovil na delovne ljudi Šaleške doline in še posebej Velenja član Zveznega izvršnega sveta in zvezni poslanec celjskega okraja tovariš Leskošek Franc-Luka, ko je dejal: »Velenje naj bo primer, kako je treba graditi in urejevati novo, moderno industrijsko mesto.«

In ni ostalo le pri obljubi. Nasprotno! Dan za dnem so prihajali prostovoljci in oblikovali novo strugo. Nad 4000 se jih je razvrstilo iz Pesjega, Doliča, Soštanja, Hrastovca, Podkrajca, Saleka, Velenja in Stare vasi, moške, žene in dekleta, obrtniški in gostinski uslužbenci in delavci, kmetje in kajzarji, poštarji, gasilci in železničarji,

Z enega naših „skritih“ delovišč

Vsak dan se ob orodjarni pri Paki ponavlja ista slika.

Ze pred poltretjo se začnejo zbirati vodje posameznih sektorjev, da se z zastopnikom delovnega štaba in tehničnim vodjo regulacije pogovorijo o popoldanskem udarniškem delu. Počasi prihajajo tudi že prvi prostovoljci.

»Tovariši, takole bomo delali danes,« se oglasi tehnični vodja.

Kamnolom 40 ljudi, nasipi 30, sekantje grmovja 20, podiranje jezov 10 ljudi itd. in že pričnajo vodje sekcij med navzočimi prostovoljci zbirati svoje ekipe.

Najprej kamnolom. Tehnični vodja vsak dan tarna, preklinja in moleduje za kamen, ki ga je vedno premalo.

»Dajte fantje več kamena! Danes dopoldne so zidarji spet stali ker ga niso imeli dovolj. Z delom smo že tako daleč, da je sedaj v glavnem odvisno od vas, če bomo uspeli v predvidenem roku.«

Izgleda, da se fantje svoje odgovornosti popolnoma zavedajo. Zdi se, da so nanjo tudi ponosni.

»Madona knapi, nihče ne bo rekel, da je kdo od nas kriv, če ne bi šlo! Gremo v kamnolom!

»Franci, kar tamle se javi!«

»Vodja sekcije že popisuje, kod se obiraš Bertl?«

»Stopi malo hitreje, da bomo prej na mestu!«

»Vsaj osem Škod moramo danes popoldne poslati na Pako!«

Gostje iz Sovjetske zveze na našem rudniku

V petek 20. in soboto 21. septembra so obiskali naš rudnik sovjetski strokovnjaki, člani komisije za izgradnjo kosmetskega premogovnega bazena.

Gostje so se zelo zanimali za dosežani razvoj in perspektivo velenjskega rudnika, kar jim je tolmačil šef našega študijskega oddelka tov. ing. Ahčan.

V spremstvu naših upravnih in sindikalnih funkcionarjev so si ogledali nove rudniške naprave, stanovanjsko naselje, telesnovzgojne objekte, otroška igrišča in jezero.

Uspehi in delo našega kolektiva so napravili na goste najugodnejši vtis.

zdravstveni in prosvetni delavci ter upokojenci.

Tovarišice in tovariši! Danes, na peto nedeljo našega skupnega dela pa bomo proslavili prvi viden uspeh dela naših rok in naše neomajane volje, ko bo iz stare Pake prvikrat stekla v svojo novo in varno strugo. V tem trenutku bomo s ponosom ugotovili: »Paki smo dali novo, varno in trdno naročje, preobrazili pa smo se tudi sami, kajti reka nas je strnila v enotno in mogočno šaleško ceto, ki bo odslej složno in požrtvovalno klesala naši dolini nov obraz — v korist in rast nas samih in vse domovine.

K. V.

Take vzklike je slišati okrog vodje sekcije, ki komaj sproti popisuje: 30., 31.,... 38.,... 40. Neutrudljiva Ivo in Janko že vkrcavata ljudi na svoji Škodi, ki takoj odpeljeta proti kamnolomu.

»Tovariši, 14 na nakladalni oder, ostali z menoj k vozičkom!«

Kratko navodilo in z rampe že leti kamenje na kamion, ki se hitro polni.

»Le še, kar naložite zvrhano, kaj mislite, da bom prevažal polprazno Škodo po Velenju?« vzpodbuja Ivo, ki mu kamion ni nikdar dovolj poln — »saj veste, da spodaj na Paki čakajo na vsak kamen kot lačen na kruh.«

In Škoda se napolni do vrha, od pelje, na vrsti je Jankova, pa Slavkov OM, spet se pripelje Ivo in tako gre naprej ves popoldan vse do teme, brez odmora.

»Hudiča fantje, če smo se odločili za delo, bomo tudi delali. Nam »kamnolomcem« ne sme biti kaj očitati!«

Glavno delo pa se odvija zgoraj, na dovozu. Tukaj delajo prostovoljci, knapi, ki imajo v »pruhu« že skorajda domovinsko pravico.

»Romih, izberi si tri tovariše za svoj voziček, danes bomo nakladali samo velik kamen za Pako. Odlagaj na prvem tiru! Ti tudi, Florjanc! Zupan, ti pojdi s svojimi fanti na drugi tir. Pink, takoj za njim! Stane, ti na tretjega,« itd.

Le nekaj minut mine in že ropota težko kamenje v kovinske vozičke, ki se kaj hitro polnijo in drug za drugim odpeljejo nad strmino, po kateri valijo kamenje na rampo od koder ga nakladalna skupina »v potu svojega obraza« nosi in vali v kamione.

Prokletu težko je to delo in vendar so vsi dobre volje. Zgoraj v kamnolomu hitijo, da na rampi ne zmanjka kamenja, nakladalci na rampi tudi ne dopuščajo, da bi se pri njih nabral prevelik kup kamenja, ki bi jih opozarjal čez »poglejte, oni zgoraj so hitrejši, ne morete jim slediti!«

To je že vzrok za tekmovanje, ki pa se vedno končuje na skupnem cilju — naložiti čim več, da »oni« na Paki ne bodo rekli, da lenuharimo.

Šestdeset kamionov, osem, pa tudi že deset je bilo naloženih v enem popoldnevu.

To je 80—100 ton kamenja, ki so ga naši pridni fantje po napornem rednem delu na rokah prenesli v vozičke in nato spet v avtomobile. Dan za dnem, vedno znova.

Velenjski rudarji so že dokazali, da jim skupnost ni tuj pojem in da v našem mladem revirju duh udarništa še ni izumrl.

Dom Svobode, jezero, stadion, otroška igrišča, smučarske skakalnice in mnogo drugega so objekti, ki so nastali s prostovoljnimi delom njihovih pridnih rok.

Sedaj regulirajo Pako in s tem delom pripravljajo temelj za graditev bodočega Velenja.

Nedvomno bodo v celoti uspeli! To nam zagotavljajo njihovi dosežani uspehi, zagotavlja nam dovršitev prvega, nad 300 metrov dolgega dela nove rečne struge, po kateri bo Paka danes stekla.

2. septembra 1956... V sončno jutro so plapolale zastave, lopate in krampe prostovoljcev pa se zarili v zemljo, da bi napravili Paki novo korito

Zapustili bomo staro pot in se po novi podali v srečnejšo bodočnost

Zgodovina dviga premoga iz zemlje pomeni, gledano iz današnjega stanja proizvodnih sredstev, nenehno borbo za čimvečjo proizvodnost in čimboljše mehanizacijo. Kakor povsod, na vseh področjih izkoriščanja prirodnih bogastev v različne namene, je tekkel tudi proces mehanizacije v rudnikih več ali manj sunkovito. Od palice do lopate, od vozička do skipa je postal niz novih odkritij, ki so, na eni strani omogočala čimvečjo eksploatacijo delovne sile, na drugi pa tudi čedalje v jasnejši luči prikazovala prepad med družbeno proizvodnjo in privatno lastno proizvodnih sredstev.

Vzporedno s procesom razvija proizvodnih sredstev se je razvijal tudi osnovni činitelj proizvodnje: človek. Tudi tu je bil proces izgraditve proletarstva iz tlačana, gledano iz današnjega stanja, hiter, vendar pa gledano skozi njegove borbe za priznanje osnovnih pravic, izredno dolg.

Vsi družbeni redi so gledali v človeku le sredstvo za proizvodnjo, seveda to skozi prizmo čimvečjega izkoriščanja v svrhu bogatitve privilegiranega razreda.

«Človeško delo ustvarja profit», je bilo jasno spoznanje vseh vladajočih razredov, ki so ga tudi izkoriščali, primerno razvoju proizvodnih sredstev.

Sušnji posestnik ni težil za uveljavljanjem novih orodij, ker je bila zanj cena živga dela v proizvodni cenejša. Kapitalist teži za mehanizacijo, ker mu račun kaže, da je boljše mehanizacija zagotovila večje izkoriščanje delovne sile — torej večjo maso profita v njegov žep. Vidimo torej, da je imel vsak družbeni red svoje specifičnosti, ki pa so bile enotne v enem — čimvečjem izkoriščanju človeka.

V socialističnem družbenem redu je delavec lastnik proizvodnih sredstev, s tem izginejo tudi nasprotja, ki so spremljala vsa prejšnja. Presežna vrednost ostane v rokah delavca, ki jo dirigira v razne njemu potrebne in koristne naprave, tovarne in zavode, šole itd. Proizvodni odnosi — odnosi ljudi med seboj so vsklajeni in ne obstoja več možnost za stihijsko prerastanje proizvodnih sil nad odnosi. Postoji le še težnja — dovesti odnose in sile do takšne kvalitete, ki jo zahteva komunistična ureditve.

Tudi mi, velenjski rudarji, smo lastniki proizvodnih sredstev, ki nam omogočajo čimboljše koriščenje splošno-družbenih bogastev. Glede na to, pa stoji neprenehoma pred nami naloga: čimbolj si podrediti in usvojiti dognanja v mehanizaciji ter le-ta v čimvečji meri usmeriti na izkoriščanje prirodnih bogastev.

Družba nam je dala veliko obveznost: izkop 3 milijone ton premoga v letu 1963. Ker je le-teh 3 milijone ton že vezano na istočasen porast potreb po premogu, je naša naloga, le poiskati možnosti in načine, da jo izvršimo.

Proizvodna sredstva, ki so za tak izkop potrebna, so v glavnem že dograjena — manjka nam torej še drugi činitelj proizvodnje: človek s svojimi delovnimi navadami in izkušnjami.

Družbeni redi so vsled svojih protislovij ustvarjali različne sloje ljudi, navezane na en ali drug način proizvod-

znali prilagoditi tehniko sebi in svojim ciljem. Tudi ta pogoj narekuje nujnost, naj bo rudar samo rudar, vendar pa to rudar z vsestransko razgledanostjo in znanjem.

Uprava, delavski svet in upravni odbor so posvetili temu vprašanju dosti pažnje. Doseženi so že tudi konkretni rezultati, ki bodo v veliki meri pripomogli k stabilizaciji delovne sile in enakomernemu razvoju proizvodnje.

Bodoče mesto bo dalo nastajanje delavcem, rudarska šola pa izpopolnjevala vrste kvalificiranega dela rudarjev. Tako eno kot drugo je za perspektivni razvoj našega rudnika nujno!

Vendar pa ne dovolj! Samo mesto ter šola še ne bodo mogli dati kader za vsestranskih, proletarskih rudarjev, če izgraditi tega kadra ne bodo pripomogle tudi vse organizacije, ki ga morajo politično opredeliti ter ga voditi tako, da bo zavestno izpolnjeval s strani družbe zadane naloge. Seveda pa ne samo izpolnjeval, temveč jim dajal tudi konkretno vsebino, jih prilagojeval na konkretne razmere ter tudi dopolnjeval.

V prvi vrsti sta za to poklicana ZK in SZDL, ki imata že sedaj močno zaslombo v delavstvu rudnika kakor tudi prebivalstvu Velenja na sploh. Nepotrebno se je tu dalj zadrževati o že doseženih uspehih teh dveh organizacij, na kratko pa bi le pregledali nekatere uspele akcije, pa tudi še delne pomanjkljivosti, pri katerih je mladina udeležena, kakor tudi na vpliv enih in drugih na mladinsko organizacijo, njeno delo in perspektivo!

Seveda pri tem ne moremo drugega, kot da pričnemo z udarniškim delom — odgovornostjo na eni in ponosom slehernega Velenjčana, člana SZDL, na drugi strani. V akcijah, ki jih je organiziral odbor SZDL so bili več ali manj udeleženi vsi Velenjčani. Stekel je zmagoviti stroj, ki daje mestu drugačno, lepšo in urejenjšo sliko! Pa ne samo to! Pri vseh teh akcijah sta se kalili solidarnost in politična zavest udeležencev. Da to ni fraza, pričča vedno večja udeležba, kakor tudi stalni pomenki okoli novih objektov. Verjetno so tudi taki, ki lažejo samemu sebi, da delajo samo iz razloga, ker se bojijo namišljenih represalij. Bodimo popolno prepričani, da bodo tudi ti peljali svoje eventualne goste prvo k stadionu, jezeru, otroškemu igrišču, regulirani Paki ali pa drugim objektom, ki so zrasli na njihovih žuljih in jim z zadovoljstvom (mar ni ta beseda premala za vtis njihovih dejanskih čustev) pokazali, češ: Evo, to je pa naše delo!

Uspehi KUD »Svobode« so uspehi tudi SZDL. Nedvomno je to društvo s poednimi sekcijami eno najdelavnejših v Velenju. Dramska in pevska sekcija, tamburaši in godba, folklor in druge njene sekcije so kvalitetno dorasle potrebam našega mesta. Niso še sicer zajele dovolj članstva v mladini, vendar pa za to zadane krivdva predvsem mladinsko organizacijo.

Posebej pa je poudariti pri delu »Svobode« pomen izobraževalnih tečajev, skozi katere grede sedaj mladi rudarji, bodoči meščani Velenja. S temi tečaji bo »Svoboda« v veliki meri pripomogla, da se vzgoji nov, razglednejši kader ru-

darstvo posvetiti v bodoče temu vprašanju večjo pozornost, seveda v ozki povezavi z mladinsko organizacijo, ki se do sedaj s temi vprašanji sploh ni bavila. Delno so nanizani uspehi in slabosti, za katere je v večji ali manjši meri zahvaliti ali grajati SZDL kot organizacijo, ki združuje in daje smernice dela drugim društvom.

Jasno je eno, da je politična situacija v Velenju (po zaslugi SZDL) zrela za še večje podvige in naloge kot jih je dosegla do sedaj.

Kaj pa mladinska organizacija? Celotno Velenje živi v perspektivi, vse dela za perspektivo — za boljše in lepše življenje! Rudar po naporu delu v jami, gospodinja po hišnih opravkih, kmet po oranju, vsak član velenjske skupnosti dela za to lepšo perspektivo, ki je namenjena ne njim, temveč mladini. Tudi ta je zastopana v tem skupnem delu, ne samo zastopana, temveč tudi skoraj 100 odstotno udeležena. Zalostno pa je pri tem dejstvo, da kljub volji in pripravljenosti mladine mladinska organizacija »caplja« na repu dogodkov v Velenju.

Zakaj? Tu bi našli celo vrsto vzrokov različne narave — kakor objektivnih, predvsem pa seveda subjektivnih. Splošna perspektiva Velenja narekuje nujnost, da jih vsaj nekaj izluščimo, jim poiščemo korenine in poskusimo najti načine za izhod.

Omenili smo že, da je mladina v Velenju pripravljena delati na vseh področjih družbenega življenja, pa bilo to na fizičnem, kulturnem ali pa telesno vzgojnem. Seveda pa je tu potrebno močno in razgledano vodstvo, ki bo znalo mladino pravilno usmerjati, saj je sicer resna nevarnost, da se mladina, ko prevzame delo starejšim na področju vodenja tako družbenega kot političnega življenja, ne bo znašla. Razen tega pa naletimo lahko še na eno stvar, ki bi ob pomanjkanju političnega dela zelo otežkočala kasnejše delo z mladino.

Omenili smo že, da je naš glavni cilj — zboljšanje življenjskega standarda. Sami smo pričali, da se ta sicer počasi, vendar stalno zboljšuje. Vprašanje je sedaj, kako bo lahko politično delal in reagiral bodoči nosilec vsega življenja — današnji mladinec, v takih pogojih, ko bo vsega dovolj! Mar mu ne bodo postale proizvodnja, politična in splošna vzgoja le postransko zlo, nujno za doseganje osnovnega cilja — osebnega, brezkoristnega izživljanja. Mar se bo ta mladina zavedala, da le s skrajno vsestrano zainteresiranostjo in razgledanostjo lahko garantira nemoten dvig osebne zavezi, povečanje proizvodnje in posledičnega konstantnega dviga življenjskega standarda. Če bo delo mladinske organizacije tudi v bodoče tako kot do sedaj — vsekakor ne!

Seveda pa se s tem ne more zadovoljiti noben mladinec, noben rudar niti Velenjan! Vse se dela za mladino, zato pa še od mladine sme tudi zahtevati, da se s svojim delom vsaj delno za to oddolži.

In kaj naj dela? Poglejmo prvo politično razgledanost mladinske organizacije in njenega vodstva! Omenili smo že, da se nahaja mladinska organizacija na repu dogodkov v Velenju!

Tisoče ur je že izvršila mladina v okviru SZDL pri udarniškem delu, ne da bi se komite le enkrat sestal in poskusil to mladino organizirati, ter jo tudi pravilno podučiti o smislu teh del. Kakor tu, se vidi tudi pri vseh drugih akcijah, da mladinski komite na delo ne reagira, ter prepušča vso aktivnost drugim organizacijam. Dejstvo je, da manjka vodstvu razen samoiniciativnosti tudi politična razgledanost, ker bi sicer vseh akcij ne mogel prepustiti mimo.

Vsekakor je osnova vsakega političnega dela: interni študij vsakega posameznika. Dnevno časopisje nudi dovolj gradiva, da se ob osnovnem poznavanju marksističnih pogledov na politična dogajanja ustvari splošni pregled nad politično situacijo doma in v svetu. Da bi pa mladina te osnove dobila, bi bilo potrebno organizirati študijske grupe, na katerih bi potem člani ZK z veseljem prenašali svoje znanje s tega področja na mladino.

Vsak mladinec ni naročnik naših dnevnih časopisov, zato naj bi mladinska organizacija prirejala tedenske politične predavanja. Seveda pa je za to potrebno najti primerne, ne suhoparne oblike, ki bi mladino res privlačile (anketa o raznih vprašanjih in glih).

Delo v KUD »Svoboda«. Če pogledamo članstvo »Svobode« lahko vidimo, da je v njenih vrstah aktivno udeleženo precejšnje število mladine. Mladinska godba, tamburaši, pevski zbor in druge sekcije vključujejo tolikšen odstotek mladine, da bi mladinsko vodstvo z lahka pritegnilo tudi ostalo mladino v te vrste. Seveda pa bi bila za to potrebna prepotrebna evidenca nad delom in udeležbo članstva, ker le z borbo za vsakega poedince bo lahko žela mladinska organizacija uspeh.

To isto, seveda še v večji meri velja za delo mladinskega komiteja pri aktivizaciji mladine na področju telesne vzgoje.

Skupnost je zgradila dva stadiona, kjer naj bi se mladina razvedrila, hkrati pa fizično pripravila za naporno delo v jami. S svojo aktivnostjo na teh igriščih se bo mladina oddolžila za ves trud, sebi pa pripravila obilo zdravega razvedrila. Telesno-vzgojna društva so na

Misli brigadirja

Večkrat sem že premišljal, kako je mogoče, da je mladinsko življenje kljub tako uspehom polnim tradicijam zamrlo. Spominjam se poleta mladine pri delu na obnovi, na prosvetnem in fizikalnem polju, predvsem pa ogromnega deleža, ki ga je mladina prispevala pri izgradnji gospodarskih objektov nove Jugoslavije.

Kje sem tudi že sam sodeloval? Leta 1947 Brčko—Banoviči, 1948 Jelovica, 1949 Nova Gorica, 1950 Samac—Sarajevo, 1951 Avtoput; skupno 10 mesecev v petih letih sem preživel v delu, pesmi in smehu med tisoči in tisoči mladih prijateljev, ki so bili, kot jaz, pripravljeni, da store nekaj za domovino in za sebe.

Res, lepo je bilo — morda tudi ne ravno tako lepo, kolikor veličastno!

»Do 20. novembra bomo predali progo Brčko Banoviči našemu ljudstvu, Partiji in Titu«, se je glasil velik napis na

mladinske delovne brigade cesto na Jelovico, od koder so oktobra 1948 pričeli prvi kamioni odvažati les, to naše največje prirodno bogastvo.

Mar ni Nova Gorica zrasla z delom mladinskih brigad? Mladinci iz vse Slovenije, Hrvaške, Srbije in Makedonije so se združili in postavili temelje sedanjemu kapitolu slovenske goriške pokrajine. Ne primorska vročina, ne kraški veter nista mogla ukloniti volje mladine in njene ustvarjalne sile. Marsikateri je od napore v silni vročini omahnil — vendar prenehal ni. Ko si je opomogel, je delal s podvojeno močjo, da nadoknadi tisto, kar je med omedlevo zamudil. »Slabič nisem, če morejo drugi, morem tudi jaz«, je sikal skozi priprta usta, ko je vihtel svoje orožje — kramp. Njegovo delo je obrodilo! Poleg kubikov premetane zemlje je dosegel še nekaj, kar pa je prav tako ali pa še bolj važno, ojeklenil je svoj značaj! Po

Inženir in rudar, obrtnik in kmet, upokojenec in mladinec — vse je delalo in trgalo zemljo kos za kosom iz nove struge

opornikih predora. Delo je kazalo, da bo obveza izpolnjena. Toda! — 14 dni popreje je vihar in deževje sprožil tisoče kubikov zemlje v že skoraj dokončani prekop. V obeh vseh brigadirjev si lahko videl solze gorja, obupa in jeze! Mar obveza res ne bo izpolnjena? Narava je rekla svoj »če« in naj pred tem mladina klone? Ne! Osem dni neprestanega napornega dela po 20 ur dnevno, pravzaprav ne dela, temveč garanja — kljub temu pa vendar izpolnitev obveze. »Zaradi dela na našem odseku, bo proga lahko stekla«, je poročal naš komandant komandantu mladinske proge. In — 29. novembra je proga stekla! Red »zasluge za narod I. stopnje« krasi sedaj prapor Tomšičeve brigade v spomin ne tistim, ki so v tej akciji sodelovali, ker ti tega pozabiti ne morejo, temveč v spomin ostalim, ki naj bi ta vzgled ponesli in v deli pokazali in dokazali kaj zmora mlad človek, ki čuti v sebi, da je mladinec.

Stoletni viharjem so kljubovali mogočni gozdovi na Jelovici, nekateri zaradi starosti že propadli v posmeh širomašnemu ljudstvu, ki bi moglo žeti koristi tega bogastva. Pa vendar so klonili pod udari krampov, lopat in sekir mladih ljudi, ki so prišli, da ukrote ta veliki, divji kompleks, da ga pripravijo, da bo služil koristim ljudstva, na čigar zemlji raste. Stiri mesece so delale tri, dvakrat udarne in dve enkrat udarne

končani akciji je čutil v sebi nekaj novega, silnejšega in mogočnejšega!

Samac—Sarajevo! Z vsakim metrom proge, ki smo jo postavili, smo čutili, da uresničujemo poleg vsega tudi veliko zamisel, delno ustvarjeno že med veliko osvobodilno vojno — bratstvo in enotnost! Skupno smo delali: Slovenec, Hrvat in Srb, Makedonec in Črnogorec in si pomagali, da skupno dosežemo zastavljene obveze. Skupno delati, peljati, smejati, plesati, skupno pa tudi kleti, jokali in besneli.

Da, vsega je bilo dovolj, pa kljub temu je bilo vse tako mladinsko veselo in navdušujoče! Teško, a vendar lepo!

Veliko smo napravili! občutek zadovoljstva in sreče nas spremlja ob spominu na te veličastne dni. Kaj pa smo pridobili sami pri tem? — predvsem zaupanje in vero v samega sebe, voljo do dela, seveda pa tudi zdravega razvedrila in smeha. Mislim, da smo pridobili veliko!

Danes pa? Zdi se mi, da je ostala mladina ista — vedno pripravljena na delo, smeh in zdravo razvedrilo! Kljub temu pa je mladinsko življenje zamrlo, ugasnila je mlada, neukrotljiva iniciativa, ki stalno ruši staro in gradi novo, boljše in lepše.

Vendar pa to ne sme ostati. Naj se mladinsko vodstvo zbudi iz sna ter nam nakaže pot, po kateri je treba hoditi. Mi, mladina, smo pripravljeni!

Naše gospodarstvo se mora do konca leta aktivneje zavzeti za izpo nitev letošnjih planskih nalog

Za razliko od prejšnjih let moramo ugotoviti, da ustvarjajo letošnji planski instrumenti in družbenim planom predvidene odnose na trgu. Učinek ekonomskih instrumentov je posledica predvsem administrativnih ukrepov, manj pa zavestnega delovanja določenih činiteljev v gospodarstvu. Tak učinek je bil dosežen kljub neizpolnitvi nekaterih proizvodnih nalog letošnjega družbenega plana. Letošnji družbeni plan je predvideval nasproti letu 1955 povečanje proizvodnje za 7%. Izvršitev v prvem polletju napram enaki izvršitvi lani pa je letošnje povečanje le za 1%.

to pripravljena in čakajo mladino odprtih rok!

Da bi se pa vse to delo res poželelo, naj bi bili poedini člani komiteja zadolženi za posamezne sekcije, le-ti pa naj bi v sporazumu z vodstvi odgovarjajočih organizacij usmerjali mladino v posamezna društva.

Dela bo pri tem ogromno. Dela, ki bo zahtevalo cele ljudi, ki bodo po opravljeni službi živeli in delali samo za organizacijo. Le na tak način bo potem mogoče nadoknaditi vse zamujeno ter prav tako opravljati vse tekoče naloge. Potrebno bi bilo ponovno poudariti pomen, ki ga vsi člani SZDL dajejo delu mladinske organizacije in njeni perspektivi. Skrajni čas je, da to uvidi tudi mladina odnosno njeno vodstvo samo, ter prične delati kot se to od njega pričakuje.

Vzrokov o slabi izpolnitvi plana ne moremo iskati v pomanjkanju električne energije, ki je bilo v poletnih mesecih dovolj (16% več kot lani), tudi problema pomanjkanja surovin ni, temveč je iskati vzroke v kolektivno izkoriščenih dopustih. To je vsekakor neodgovorno ravnanje nekaterih gospodarskih organizacij. Kljub slabi izpolnitvi proizvodnega plana bi bilo treba v drugem polletju doseči plan vsaj količinsko. Vrednostno ga verjetno ne bomo dosegli, ker so se povečale zaloge in znižale cene nekaterih izdelkov. Tretji činitelj, ki kaže, da še lahko upamo na izpolnitev predvidenega obsega proizvodnje, je letošnja dinamika izpolnjevanja količinskega plana proizvodnje, ki se giblje enako kakor v preteklih letih.

V letošnjem 7% povečanju sodeluje povečanje storilnosti s 50% in boljše izkoriščanje kapacitet le z 2%. Znano je, da postavlja letošnji družbeni plan storilnost na prvo mesto. Seveda pa se storilnost stalno postavlja pred naš plačni sistem in kaže nizka storilnost tudi nekatere hibe našega sistema nagrajevanja, ne moremo pa trditi, da nosita vsjo krivdo. Velika pomanjkljivost je bila tudi pri določevanju norm, pa tudi premij nismo v celoti letos izkoristili. Storilnost v letošnjem prvem polletju je nižja kot lani. Proizvodnja se je namreč v razmerju z zaposleno delovno silo premalo dvignila. Družbeni plan je predvideval novih zaposlitev (Nadaljevanje na 3. strani)

Reka nas je strnila v enotno in mogočno Šaleško četo, ki bo odslej složno in požrtvovalno klesala naši dolini nov obraz

nje. Kapitalizem je s svojimi konjunkturami in padci ustvaril tudi nekakšne polovične delavce, tako imenovani polproletariati. Sezonska prosperiteta premoga se je, konkretno v Velenju vezala s sezonsko prosperiteto kmečkih pridelkov. Rudarji rudnika so bili na ta način prisiljeni živeti dvojno življenje: delavca in kmeta, da so si tako zagotovili svoj življenjski obstoj.

To dvojno življenje oziroma delo pa daje pečat rudniku tudi še sedaj. Sezona košenj in žetev ter drugih večjih kmetijskih del pomeni istočasen padec proizvodnje premoga. Delo je potrebno povsod, potreba po kmečkih pridelkih kot po premogu! Vsaka od teh panog zahteva zase celega človeka; »kmet naj bo izključno kmet, rudar naj bo samo rudar!«

V rudniku je vsak dan nekaj novega, kompliciranjšega. Strojne naprave zahtevajo kvalificirane rudarje, ki bodo

darjev. Ta kader bo znal ceniti tradicijo in požrtvovalnost njih očetov, lahko pa bo, kar je tudi njegova naloga, delo zaradi boljše razgledanosti (posledica neprimerno večjih možnosti, ki so jim jih ustvarili s svojim delom predhodniki) tudi stalno izboljševal.

Po zgledu izobraževalnih tečajev bi bilo nujno, da se ravna tudi ljudska univerza, katere vsaj v zadnjem času sploh ni čutili.

Kakor so velike in odgovorne naloge »Svobode« po kulturni strani življenja rudarjev, tako isto so velike in odgovorne naloge telesnovzgojnih društev po fizični vzgoji mladih Velenjčanov. »Partizan« in »SD Rudar« sta kljub možnosti oddvojena od življenja mladine ter životarita v ozki odvisnosti poedinih članov, ki so na delo teh društev navezani. Cilj telesno vzgojnih društev je masovnost — na žalost pa je trenutno stanje povsem drugačno. Vsekakor bodev-

Nekaj o bolniških dopustih

Sistem zdravstvenega in socialnega zavarovanja je pri nas vzorno urejen. Zakon o socialnem zavarovanju in zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev ter cela vrsta drugih predpisov podrobno urejujejo številne pravice in dolžnosti, ki jih imajo koristniki zavarovanja. Družba pa vloga ogromna sredstva, da se te pravice koristnikom lahko nemoteno nudijo. Žal precejšnje število ljudi pri tem pozablja na dolžnosti, ki jih je v tem pogledu treba izpolnjevati. Namreč, da se je zaradi hitrega in uspešnega zdravljenja treba držati predpisane bolniškega reda.

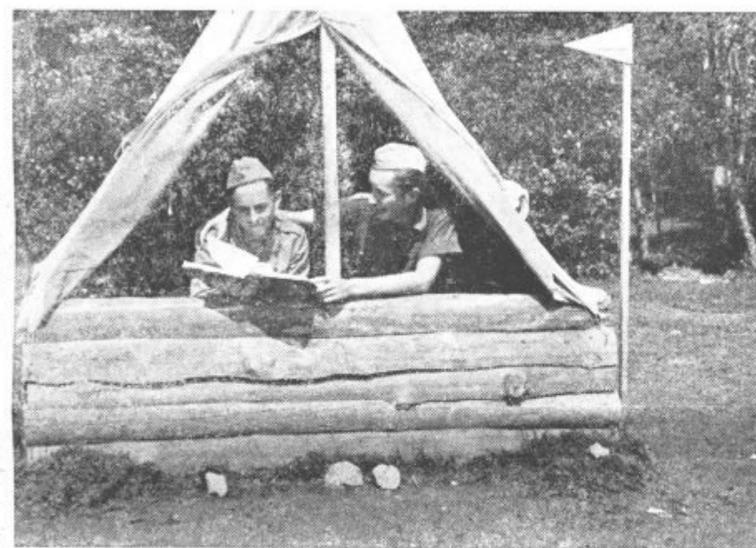
Poglejmo si, kaj je pokazala pred nedavnim od strani soc. zavarovanja izvršena kontrola bolnikov po domače: Kontrolor soc. zavarovanja je v dveh zaporednih dneh obiskal 20 delavcev in uslužbencev, zaposlenih pri Rudniku lignita Velenje, ki so se nahajali na bolniškem dopustu. Namen kontrole je ugotovljati, kako se zavarovanci držijo predpisanega reda in kako se zdravijo. Ugotovitve kontrolorja so bile porazne. Od obiskanih bolnikov jih nad polovico ali ni našel doma, ali pa jih je zalotil pri opravljanju raznih poljskih in drugih del. Seveda je vsak od njih našel izgovor čez, da je imel tak ali drugačen nepomemben opravček. Pri preverjanju tega pa se vidi, da odnos do bolniškega reda ne sme in ne more biti tak, kot ga nekateri pojmujejo. Navajamo par primerov, takih, ki najbolj zahtevajo, da se s takim odnosom enkrat za vselej preneha:

Delavec Zupšek Ivan je bil od zdravnika dan na bolniški dopust, s predpisanim ležanjem in pravilnim zdravljenjem. Imel je poškodbo na nogi in bi ob pravilnem izpolnjevanju bolniškega reda lahko kmalu ozdravel. To pa se mu ni zdelo potrebno in se je odpejal na pot kar za štiri dni, prepričan, da mu bo bolniški dopust brez nadaljnega podaljšan v kolikor ne bo ozdravel. Krepko se je uredil, kontrola je njegovo samovoljo ugotovila in bolniški dopust se mu je takoj ukinil. Pozneje se je svojega postopka vsaj na zunaj kesal, pa to ni dosti pomagalo. Zadelo ga je kazen odpusta od podjetja, kar je v takem primeru tudi edino pravilno. Drug podoben primer je, ko se je bolnik prevažal za zabavo z motorjem, tretji, ko je gradil stavbo ali delal na polju in podobno. Prav tako se najde bolnik, ki odhaja z doma zjutraj in se vrača zvečer, neglede na navodilo zdravnika, da mora ležati. Tako se vrstijo primer za primerom. Povsod najdemo vedno eno in isto, bolnik doma dela vse mogoče, le zdravi se ne. Spričo takega stanja bo moralo disciplinsko sodišče krepko poseči vmes, ter vsak primer takega nemarnega odnosa do zdravljenja ostro kaznovati. Gre namreč poleg drugega tudi za kršitev delovne discipline, ki se kaže v škodi za podjetje, ki nastopa kot posledica. Kje se kaže škoda kot posledica navajanih kršitev, ne bo težko ugotoviti. Začnimo kar pri oskrbnini, ki jo bolnik

v času boleznih dobiva. Za prvih 7 dni plača podjetje, za vse ostale dni pa Zavod za soc. zavarovanje. Za vsak dan, za katerega se bazelec brez potrebe podaljšuje, se plačujejo zneski, ki bi jih podjetje in družba na sploh lahko porabilo v druge koristnejše namene. Če temu dodamo še stroške zdravljenja kot so zdravila, zdravniški pregledi itd., dobimo kar visoko vsoto v vsakem primeru posebej. Ako pa seštejemo vse primere skupaj, se nam ta problem pokaže v vsej svoji resnosti.

V zvezi s tem je nujno omeniti še druge škodljive posledice, kot je padanje delovne discipline, zmanjševanje produktivnosti in ustvarjanje nerada v tem pogledu na sploh. Vsakdo, ki mu je uspeh podjetja količkaj pri srcu in ki hoče, da bi naš kolektiv ustvaril čimveč koristnih sadov, bo brez dvoma pritril temu, da je treba pokreniti vse, da se taki primeri v največji meri odpravijo. Naš kolektiv bo skupno z Zavodom za socialno zavarovanje kontrolo v tem pogledu zaostрил in klical kršitelje na odgovornost. Naloga vsakega posameznika je, da se, če boluje, predpisno zdravi in pazi na sebe, kar gre predvsem v prid njemu samemu. Imejmo pred očmi, da je večji in boljši uspeh podjetja obenem tudi uspeh posameznika in družbe v celoti. Zato pa so potrebni zdravi, pridni, vedri in disciplinirani ljudje, ki so pri nas v veliki večini, brez stremljenja, da bi z nepotrebnim podaljševanjem bolzni izvlekli kako korist v škodo podjetja ali Zavoda za soc. zavarovanje.

Naša mladina je pred dvema leti začela graditi novo velenjsko osnovno šolo

Na sliki: Opoldanski odmor v taborišču MDB »Janka Ulriha« ob Velenjskem jezeru

Naše gospodarstvo se mora do konca leta aktivneje zavzeti za izpolnitev letošnjih planskih nalog

(Nadaljevanje z druge strani)

3000, v juniju jih je bilo že preko 5000. To pa so vsekakor slabi znaki dviga storilnosti. Odpuščanje odvečne delovne sile pa se sedaj v gospodarskih organizacijah več ne omenja.

Najbolj pozitivni uspehi letošnjih planskih instrumentov pa so vidni v umiritvi tržišča. Ob manjši celotni proizvodnji so se zaloge v trgovini povečale. Kupna moč prebivalstva je porasla za 3,6% kljub temu, da so dohodki prebivalstva v Sloveniji narasli za ca. 8%. Povečali so se namreč v istem razdobju neblagovni izdatki za 26%, blagovni pa za 5%. Življenska raven je torej nekoliko padla, toda v sedanjih pogojih je položaj še vedno ugoden. Brez delovanja letošnjih ekonomskih instrumentov pa bi bil položaj nedvomno slabši. Tudi odnos med mestom in vasjo se je izpremenil. Kaže, da je letos ta proces zaustavljen, in sicer zaradi povečanja neblagovnih izdatkov na vasi.

Investicije izvršujemo po planu. Tako smo v prvem polletju potrošili le 80% od višine lanskih investicij v istem razdobju, kar pa je povsem pravilno. V drugem polletju ne bo bistvenih izprememb v kolikor se zvezna sredstva ne povečajo.

Več izvažamo — z izpolnitvijo izvoza v prvem polletju s 55% so gospodarske organizacije izpolnile svojo nalogo. Ker je vselej izvoz močnejši v drugi polovici leta lahko ob koncu leta pričakujemo precejšnjo prekoračenje planiranega izvoza. Težnja naše izvozne politike je, da izvažamo čim več končnih izdelkov, ki imajo na svetovnem tržišču tudi večjo vrednost, pri uvozu pa se bo moralo težiti za tem, da se uvozi predvsem surovine za nadaljnjo predelavo v industriji.

Navedeni vzroki in tudi drugi činitelji kažejo, da gospodarske organizacije niso v prvem polletju izpolnile vse obveznosti napram zvezi, republikam, okraju in občini. Tudi drugi davčni zavenci niso izpolnili svojih nalog. Brez dvoma bodo morale naše gospodarske organizacije v drugi polovici leta iz-

polniti svoje obveze do družbe. Prav tako pa bo naloga oblastnih organov in uprave, da stori vse potrebno za izterjavo ostalih davčnih zavezancev. Z zavestnim izpolnjevanjem vseh družbenih obveznosti bo mogoče do konca leta uravnovesiti proračune in s tem omogočiti, da se z dobljenimi sredstvi izvršijo tudi vse naloge, ki smo jih zastavili z letošnjim družbenim planom.

Arlič Franjo:

Izvenšolske ustanove in množične organizacije kot vzgojni činitelji

(Nadaljevanje iz šte. 11)

Šola oziroma prosvetni delavci lahko nudijo staršem največ pomoči na roditeljskih sestankih. Taki roditeljski sestanki se seveda ne smejo izroditi le v informacijo o učnih uspehih otrok, ampak morajo ob vzgojnih predavanjih dobiti docela drugo vsebino. Na teh sestankih je treba starše vzgojno poučevati ter jim vzbuditi vse večjo zavest odgovornosti za vzgojo njihovih otrok, treba jih je seznanjati, kakšna naj bi bila napredna vzgojna sredstva v družini. Seveda še to ne bi bilo dovolj. Dobra vzgoja lahko temelji samo na pozicijah materialističnega svetovnega nazora. Ker pa še mogoče staršev glede tega ni na jasnem, se še niso otresli starih mračnjaskih zaostalosti idealističnih pogledov, je treba vložiti vse sile predvsem za ideološko preobrazbo staršev.

Na ta način bomo lahko čimprej vskladili vzgojne vplive šole, doma in družbe. Pri tem lahko pomagajo, oziroma je to sploh važna naloga SZDL in ostalih množičnih organizacij. S poglobljanjem v politično vzgojno problematiko bodo vsestransko podpirale napredno socialistično vzgojo in s tem vplivale na doseglo boljših učno-vzgojnih uspehov. Pomoč teh organizacij je pri vzgojnem delu šole nujna, prizadevati si morajo, da bi dosegli čimboljše sodelovanje šole in doma pri oblikovanju miselnosti otrok in to predvsem na va-

si, kjer so še izredno močni klerikalni in drugi nazadnjaški vplivi. Te množične organizacije, predvsem SZDL, morajo nuditi več moralne opore tudi samim prosvetnim delavcem v obliki raznih sestankov in razprav o problemih vzgoje. SZDL in druge množične organizacije bodo najbolj pomagale reševati vzgojno problematiko, če bodo potom šole za starše, ki se bo formirala v okviru »Ljudske univerze« pri DPD »Svoboda« in potom svojih intervencij skrbela predvsem za ozdravitev moralno ogroženih družin. Da bo pa ta moralnovzgojni ukrep zares uspešen, je treba, da se vsi trije glavni vzgojni činitelji, t. j. šola, dom in družba združijo v enotno vzgojno silo.

Vse množične organizacije morajo nuditi prosvetnim delavcem vso pomoč v njihovi borbi za doseglo dobrih učnih in vzgojnih ciljev in staršem tolmačiti, da so vsake intervencije za popuščanje v učnih in vzgojnih zahtevah napačne. S takšnim popuščanjem v učnem in vzgojnem smislu ne delamo nobene usluge mladini niti socializmu, ampak le škodo, saj socialistično izobraženi in vzgojeni ljudje ne smejo biti izobraženi le po papirju in spričevalih, ampak po resničnem in naprednem znanju. Napačno popuščanje ali napačni humanizem na učnem in vzgojnem področju nam več škodi kot pa koristi.

Naloge in delo društva rudarskih in metalurških inženirjev

Strokovna društva s temi ali onimi nalogami, nameni, širšim ali ožjim delokrogom, so obstajala že v stari Jugoslaviji. Bila so pa to navadno izključno društva inženirjev, kar je bila njihova slabost, ker niso združevala vseh strokovnjakov istega področja dejavnosti.

Obnova in široka investicijska dejavnost, takoj po osvoboditvi, je nudila bogato polje dela strokovnjakom vseh vej tehnike. Izmenjava izkušenj je zlasti po letu 1948. postala nadvse potrebna. To, kakor tudi propagando za povečanje števila strokovnjakov, za njih nadaljnje izobraževanje, so vzela za svoj cilj nova društva inženirjev in tehnikov. Raznoterost problemov je narokovala, da se je iz sekcij epotnega društva inženirjev in tehnikov, v letu 1953., razvilo več samostojnih društev po strokah. Tako so tudi rudarji in metalurški prišli do svojega samostojnega društva, ki je kot takšno član društva inženirjev in tehnikov Slovenije, oz. Jugoslavije.

Društvo rudarskih in metalurških inženirjev in tehnikov (DRMIT) je organizacija, ki povezuje inženirje in tehnike obeh strok. Osnovni namen društva je, delati na strokovnem, ekonomskem in političnem dviganju svojih članov. To nalogo rešuje društvo s predavanji, strokovnimi posveti, ekskurzijami, ustanavljanjem strokovnih knjižnic in izdajanjem tiska, poleg tega pa še z vzdrževanjem zvez z inozemskimi organizacijami iste stroke.

Društvo daje pobude in oporo svojim članom pri znanstvenem delu ter daje

iniciativo za ustanavljanje odgovarjajočih organizacij in ustanov za znanstveno delo.

S sodelovanjem pri izdajanju zakonov, uredb in pri izdelavi tarifnih pravilnikov, skrbi za materialno stanje in pogoje dela svojih članov. Z nasveti, predlogi in strokovnimi mnenji sodeluje društvo pri reševanju tehničnih in ekonomskih problemov s pristojnimi organi družbenega upravljanja.

Posebej pa društvo sodeluje pri organizaciji strokovnega šolstva in izdelavi učnih programov vseh šol njih stroke. Iz svojih vrst predlaga potrebne učne moči. Dalje sodeluje pri izdelavi in reviziji projektov, pri izdelavi tehničnih predpisov in standardov in končno naj tudi urejuje vprašanje polaganja državnega strokovnega izpita.

Naloge društva niso majhne. Preko njih se lahko vidi, kakšna naj bi bila vloga društva pri delu v podjetju in kakšna pri delu skupnosti. Pri podjetju bi društvo moralo predstavljati širši tehnični svet s posvetovalno pravico, in kot takšno obravnavati vse pereče probleme, bodisi kot celota, bodisi potom komisij. V organih družbenega upravljanja, kot so to sveti za gospodarstvo, komunalno dejavnost, urbanizem in strokovno šolstvo, bi preko svojih članov aktivno sodelovali, z iznašanjem mnenja društva k poedinim problemom. Seveda pa zavisi izpolnjevanje teh nalog v glavnem od vseh faktorjev: prvo od aktivnosti in sposobnosti samega članstva, drugo pa od tega če upravni organi podjetij in oblasti pravilno razumejo vlogo in potrebo sodelovanja strokovnih društev pri reševanju gospodarskih in tehničnih problemov.

Kongres društva, ki se je vršil 22. IV. 1956 v Ljubljani, je v okviru nalog statuta, postavil naslednje aktualne naloge pred članstvo:

1. Propagiranje studija rudarstva vsled vedno novih potreb po rudarskih strokovnjakih,
2. razvijanje učnega programa rudarske fakultete,
3. organizirati strokovna predavanja s filmi, v svrhu pospeševanja dviga novih kadrov,
4. sodelovanje pri zakonodaji, zlasti pri novem »Rudarskem zakonu«,
5. sodelovanje z zavodom za varnost pri delu,
6. izdelati enoten program učnega načrta za šole in tečaje, kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev. Učni načrti naj bi bili prirejeni po zvanjih; izdalo naj bi se učne priročnike,
7. omogočiti naj se dokup vseh študijskih let, za šolanje po 18. letu starosti za priznanje delovne dobe, delovna doba naj se v rudarstvu in metalurgiji skrajša na 28 oziroma 30 let,
8. sprovede se naj najtesnejši kontakt z gospodarskimi in političnimi lokalnimi faktorji,
9. zahteva naj se, da se društvu poveri izdelavo projektov, za kar mora isto zakonsko dobiti pravico za izdelavo idejnih projektov,
10. nadaljuje naj se delo na slovensko-srbohrvatsko-nemškem rudarskem slovarju.

Obiskali sta nas rudarski delegaciji Zvezne republike Nemčije in Velike Britanije

Ob svojem obisku jugoslovanskim rudarjem sta britanska in nemška rudarska delegacija obiskali tudi naš rudnik. Rudarji obeh dežel so se živo zanimali za našo proizvodnjo in mehanizacijo ter nove rudniške naprave, ki smo jih zgradili v preteklih letih.

Posebno so se interesirali za skrb, ki jo posveča naša skupnost dvigu standarda delovnega človeka. Ogledali so si delavska stanovanja v novem rudarskem naselju, ki so nanje napravila najboljši vtis.

Ob delegaciji sta se zadržali v Velenju po dva dni.

DRMIT-LRS združuje 14 podružnic, z okoli 550 člani, med katerimi je podružnica Velenje, s preko 60 člani, ena najmočnejših.

Pregled dela podružnice DRMIT Velenje do danes, da v celoti sliko medlega in delnega izpolnjevanja vseh navedenih nalog. Bile so ekskurzije, bila so predavanja, tudi anketiralo se je članstvo o raznih problemih, vendar društvo ni svojih nalog v celoti izpolnjevalo. Prav oba uvodoma omenjena faktorja sta odigrala svojo vlogo pri delu društva, zlasti pa prvi. Članstvo je bilo namreč v večini zadovoljno z dosedanjim periodičnim načinom dela in je slabo aktivnost odbora samo pozdravljalo. Ne more se mimo vtisa, da se je društvo privleklo na dan samo tedaj, če se ga je rabilo. Tudi faktor je močno vplival na delo društva: podjetje je sicer storilo dokaj za strokovno knjižnico, podprlo ekskurzije, vendar zelo redko pritegnilo društvo k obravnavi tekoče problematike. Teza, ki prevladuje, da pač člani društva že po svoji službeni dolžnosti delajo na raznih problemih, in da drugačno delo ni potrebno, je zgrešena in nasprotuje osnovnim načelom društva. Strojni problemi zanimajo tudi rudarja, ki bi imel sigurno kakšne uporabne in tehtne predloge, enako tudi elektrotehnik za njama jama, revirnega nadzornika separacija itd. Služba higiensko-tehnične zaštite bi sigurno bolje poslovala, če bi imela odgovarjajočo oporo v članstvu DRMIT. Ankete, posveti, komisije članstva, bi morali aktivirati tehnike in bi mogli dosti doprinesiti k reševanju problemov podjetja.

Strokovno izpolnjevanje članstva je druga slaba točka v delu DRMIT. Težko si je predstavljati, da v podjetju, ki ima tako moderno tehnično opremo, ne bi bilo potrebno dopolnjevat znanja. Mehanizacija napreduje, kader pa stagnira in le skozi praktičnem osvaja novosti. Ciklusi predavanj o raznih aktualnih temah, z vključno obvezno diskusijo bi že bili en način kako rešiti ta problem. Strokovna predavanja, ekskurzije, ankete, posveti in delo po komisijah, bi naj dopolnjevali delo za strokovno izpolnjevanje članstva.

Učni načrt šol za kvalificirane in visokokvalificirane delavce v rudarstvu, je trenutno v pretresu na vseh rudarskih forumih. Ravno tu bi društvo, zlasti ker bo v kratkem ponovno odprta rudarska šola v Velenju, lahko doprineslo levji delež. Enako bi društvo tudi moglo sodelovati pri analitični oceni delovnih mest, ki je v teku.

O delu pri organih družbenega upravljanja se lahko samo ugotovi, da ni bilo storjenega ničesar. Proračun občine, urbanistični načrti, komunalni problemi, so bili deležni v zadnjem času le enega informativnega predavanja. Ob koncu bi bilo potrebno opozoriti še na številne zastopnike in strokovnjake naših in tujih podjetij, ki se muje pri našem podjetju, več ali manj časa. Slednje bi se lahko povabilo na predavanje in debato.

Naloge DRMIT so velike in obsežne. Njih izpolnjevanje zavisi le od dela podincev — članov in od pravilnega razumevanja upravnih organov. Stagnacija tehničnega značaja članov nujno privede do stagnacije uspehov podjetja, iz česar sledi potreba po izpolnjevanju znanja vsega tehničnega osebja. To nalogo mora izvesti društvo. Dobra rudarska šola bo porok za dobre rudarske kadre, zato je tudi ta naloga velikega pomena, ter obvezuje vse člane DRMIT k sodelovanju pri izdelavi učnega načrta in organizacije pouka. Ob takšnih nalogah more društvo živeti in delati, bolje kot do sedaj.

»Mens sana in corpore sano« — zdrav duh v zdravem telesu«, je važno vzgojno načelo. Da bomo pa to lahko dosegli, moramo mladini tudi nuditi pogoje za to, treba je mladini nuditi določeni igralni prostor, dati jim je treba vse vrste športnih naprav, kjer se bo mladina lahko moralno in telesno krepila. Zopet pa ne sme na teh prostorih biti prepuščena sama sebi, ampak mora imeti dobro nadzorstvo in vodstvo, seveda ne v strogo šolskem smislu. To nalogo naj prevzamejo TVD »Partizan« ob podpori vseh drugih vzgojnih faktorjev in vsebina dela »Partizana« se bo v vzgojnem delu obogatila.

Važen vzgojni činitelj je tudi pionirska ali mladinska organizacija. Pomembnost teh dveh organizacij je tem večja, ker lahko, če sta dobro organizirani, nastopata kot močan subjektivni vzgojni faktor. Ti dve organizaciji, predvsem pionirska, sta več ali manj prepuščeni le šoli. Po mojem to ni prav. Za delo teh bi se morale brigati zopet vse množične organizacije. Morale bi jim pomagati, da dobijo odgovarjajoče prostore, potreben material, ki bi ga koristno uporabljale pri delu v svojih krožkih ter pri pritegovanju ljudi za vodstvo posameznih interesnih krožkov itd. Če pa je vsa skrb prepuščena le šoli, vse izgleda preveč šolsko in za mladino ni tako sprostiteljno in vabljivo. Tu naj bi društvo prijateljev mladine našlo osnovno torišče svojega dela. Ob pomoči šole bi z organizacijo šahovskih, filatelističnih, taborniških in drugih krožkov ter s pomočjo pri organiziranju šolskih mlečnih kuhinj vršilo v celoti svoje vzgojno in humano poslanstvo.

(Nadaljevanje in konec prihodnjic)

Natek Matjaž:

Človek in telesna vzgoja

Človeško življenje zahteva v sedanji dobi največjih duševnih in telesnih sposobnosti. Tega pa ne zahteva samo poklicno življenje in družba, temveč sami vedno bolj želimo, da bi čim več dosegli, napredovali ter v napredku sodelovali. Pri tem nastopa vprašanje ali je človek zmožen slediti razvoju splošnega napredka, če ima potrebne duševne sile ter telesno moč in sposobnost. Že nekaj je veljal izrek »Mens sana in corpore sano« (zdrav duh v zdravem telesu), ki velja sedaj še bolj, kajti le s pravilno telesno vzgojo si bomo vzgojili ter pridobili tudi zdravega duha in odprti pogled v bodočnost.

Vsak delovni človek bi moral redno vaditi svoje telo in ga pripravljati na morebitne telesne napore, ker le na čvrsta in redna vadba omogoča skladen razvoj telesa in z močno voljo ter delom bo lahko premagoval vse ovire, na katere naleti dostikrat v življenju.

Zgodovina nas uči, da so že nekaj predvalovali — bili sposobnejši — tisti narodi, ki so posvečali pozornost telesni vzgoji. Spoznali so vrednost telesnih vaj in to jim je koristilo v življenju.

Stari Grki so prirejali olimpijske igre, na katerih so kazali svoje spretnosti, pogum in voljo. Te igre so dobile svoje ime po gori Olymp na Peloponezu in so se vršile vsako leto ter združevale narode, ki so si bili prej smrtni sovražniki. Mladenci so se pod goro Olymp in pred svetišči bogov borili za oljkovo vejico, simbol zmage, časti in miru. Okrutni in težki so bili naporu teh mladih ljudi, ki so med seboj tekmovali v bičanju, pankrationu, pentatlonu, t. j. v borjenju z okovanimi rokavicami, tekanju na en stadij (192 m), metanju kopja itd. Toda zaupanje vase, pogum in volja so premagali vse napore in sedaj s priznanjem ugotavljamo, da so bili stari Grki velik in plemenit narod, ki mu gre zahvala, da se je telesna vzgoja in njene borbene oblike razširila po vsem svetu.

Olimpijske igre so se vršile od l. 776 pred našim štetjem do 393. l. po našem štetju, ko jih je prepovedal cesar Teodozij, ki se je bal vpliva teh iger na miselnost svojih podložnikov, ki bi se z izmenjavo misli lahko začeli zavdati svoje moči pa tudi človeka nevrednega položaja v tedanji družbi, kar bi za tirana vsekakor moglo postati nevarno.

Nordijski narodi so za telesnozgodno udejstvovanje izkoristili zemljepisni položaj in podnebje svojih držav in tako zasledimo pri njih prve zametke smučanja. V zgodovini beremo, da je smučanje staro že okoli 5000 let. Pri nas zaznamujemo prve pojave smučkega športa na Blokah pri Ljubljani. To zelo lepo opisuje Janez Vajkard Valvazor v svojem delu »Slava vojvodine Kranjske«. Omenil bi še, da so smučiči uporabljali takrat tudi že v vojaške namene, in sicer za razne poštarje in kurirje.

Vsi kulturni narodi na svetu so začeli spoznavati koristnost telesne vadbe in so jo prikojili svojim življenjskim pogojem. Prve misli o tem so izrazili humanisti, ki so bili prvi borci za obnovo antične kulture ter opozarjali tudi na vrednost telesne kulture. Počasi, iz leta v leto, si je telesna vzgoja utirala pot tudi v šole k mladini, ki je bila željna, da se giba v naravi, se utrjuje in razvija svoje telo. Reformator šolske telesne vzgoje pri nas je bil Jan Komenski, ki se je zavedal, da s telesnimi vajami krepimo moč, utrjujemo ves organizem in vzporedno z njim duha.

Telesna vzgoja se je vedno bolj razvijala in izoblikovala. Duh olimpijskega so sprejeli vsi napredka željni ljudje. Leta 1894 je bil v Parizu kongres naprednih ljudi, ki so hoteli obnoviti olimpijske igre, ki bi združevale narode v bratstvo in slogi. Na pobudo Francoza Pierra Coubertina so se prve moderne olimpijske igre vršile samo dve leti kasneje v Atenah na čast grškemu narodu. Seveda se današnje igre razlikujejo od tedanjih, ker so na neprimerno višji tehnični ravni in zajemajo mnogo več tekmovalnih panog, vendar moramo ugotoviti, da so v prejšnji dobi igre imele večji — pred-

vsem moralni — značaj. Doslej so mnogi narodi in mesta imela čast, da sprejmejo najboljše športnike s petih kontinentov in jim nudijo svojo gostoljubnost. Atene, London, Helsinki, Stockholm, Pariz, Los Angeles, Berlin, Anwers, Amsterdam, St. Luis so mesta, ki so lahko ponosna, da so v svoji sredini sprejela športnike vseh barv in narodnosti, ki so se borili za ugled svoje domovine.

Vendar šport postane kaj lahko nevaren, če stremimo le za rekordi, ne gledamo pa na koristnost. Ni toliko važna zmaga kot pa udeležba ljudi in narodov, ker le tako pokažemo manifestacijo prijateljstva in ljubezni med narodi vsega sveta. Dogajalo pa se je in se žal še dogaja, da so telesno vzgojo uporabljali tudi v politične namene in celo za rasno diskriminacijo. Omenil naj le zmago fenomenata med atleti, Crnca Jessy Owens na olimpiadi le-

Dohod k novemu otroškemu igrišču nad stadionom

ta 1936 v Berlinu, ko mu zaradi barve kože niso priznali tistih časti, kot ostalim belopoltim zmagovalcem.

Mimogrede omenjam, da na sedanji stopnji razvoja telesne vzgoje ne počujemo več raznih statičnih (prostitih) vaj, ki imajo pri raznih množičnih nastopih le značaj množičnega efekta, sicer pa so za telesno vzgojo brez prave vrednosti, temveč se je treba potruditi, da vsakogar naučimo plavanja, smučanja, raznih športnih iger in ostalih spretnosti, ki zagotavljajo skladen razvoj telesa in ga usposablja za najrazličnejše napore in zahteve, ki jih pogosto postavlja življenje.

Da v naši ureditvi tudi družba pravilno ocenjuje vrednost telesne vzgoje nam dokazuje dejstvo, da je v ustavi določeno častno mesto tudi za šport. Zakon pravi: »država skrbi za telesno vzgojo ljudstva, zlasti mladine, zaradi dviga zdravja, delovne sposobnosti, kakor tudi obrambne moči naše države«. Mislim, da nam to zadosti pove, kako se vrednoti telesna vzgoja v socialistični Jugoslaviji.

Ce omenim še razvitost telesne vzgoje v drugih državah, je pravilno, da pohvalim ameriški način izvajanja, kajti tamkaj le redko najdemo delavca, ki ne bi bil športnik. Ravno v takih deželah pa obstoja tudi nevarnost, da človek postane stroj in zgolj sredstvo in trgovski objekt menažerjev, ki iz njega ustvarjajo sebi korist. Taki športniki so profesionalci, to je plačani športniki. Vse, ki se bavijo s kakršnokoli vadbo, pa naj bo to lahka atletika, nogomet, kegljanje ali karkoli, vodi neka sila k napredku in podzavestno se pri njih razvija poštenost, humanost in nadvse važno tovarištvo.

Za vsakega državljana socialistične Jugoslavije pa naj bo častna dolžnost, da si utrjuje svoje telo in moč, da bi čim lažje koristil sebi in domovini. Tudi v Velenju obstoja športno društvo »Rudar«, ki goji po svojih klubih in sekcijah vse vrste športnih iger in TVD »Partizan«, ki skrbi za osnovno telesno vzgojo in gimnastiko. Vsi državljanji, predvsem mladinci, bi se naj vključili v njihove vrste.

Kino »Svoboda« predvaja

v oktobru:	
3.—4. NASILJE, ameriški film	21.—22. SE ŽIVIO, madžarski film
5.—8. MANGALA, HČI INDIJE, indijski film	23.—26. STRAH, ameriški film
10.—11. PORKA MIZERIJA, italijanski film	28.—29. POT NA CARIBO, ameriški film
12.—15. HONDO, ameriški film	nov.-dec.
17.—18. TROMBA, nemški film	30.—3. LUČ LJUBEZNI, nemški film
19.—22. TRINAJSTA URA, ameriški f.	
24.—25. DVORISČNO OKNO, ameriški film	
26.—29. UJETNIK NA GRADU ZENDA, ameriški film	
okt.-nov.	
31.—1. NORE SANJE, ameriški film	
v novembru:	
2.—5. DO ZADNJEGA, ameriški film	5.—6. EDVARD IN KAROLINA, francoski film
7.—8. LILJOMFI, madžarski film	7.—10. MIRNI ČLOVEK, ameriški film
9.—12. FILOMENA MARTURANO, italijanski film	12.—13. SAMO MATI, švedski film
14.—15. PRELOMNICA, ameriški film	14.—17. KVIŠKU GLAVO, madžarski film
16.—19. FANT IZ OKLAHOME, ameriški film	19.—20. TRI KORAKE DO VEŠAL, angleški film
	21.—24. JAN HUS, češki film
	26.—27. STIRJE BREZ POSTELJE, francoski film
	28.—31. MEHIKA V PESMI, mehiški film

Dr. Budna Leopold:

TAJNA SEJA V MALEM SVETU

Gotovo boste verjeli, da so tajne seje res zanimive stvari, pa da si moraš nategniti ušesa preko glave, če hočeš zvedeti, kaj se je na tajni seji govorilo.

In se je zgodilo, da je bil sestanek tako tajen in skrit, da ga niti miške niso opazile. Vršil se je namreč med najmanjšimi stvarcami na tem vrtljivem svetu.

Kje se je vršil in zakaj je bil sklican, nihče prav ne ve. Le vršil se je in to v burni debati, in dobro bi bilo, da zveemo za skrivnosti te tajne seje.

Nj se govorilo o milijonih in dobičku, niti o gospodarskem kriminalu, pač pa se je govorilo mnogo o tem, kar gotovo zanima vsakega izmed nas.

Gotovo ste že slišali o raznih bacilih in bakterijah, mogoče že toliko, da bi stvar ne bila zanimiva, če se mi ne bi posrečilo dobiti točnih podatkov o vsem, o čemer so razpravljali na tej tajni seji malega sveta.

In po pravici se govori o malem svetu, kajti ta bitja so tako majhna, da jih v eni kapljici vode lahko najdete na tisoče in milijone. Ne bi rad govoril o bacilih, kajti včasih izgleda, da ljudje ne verjamejo v bacile, ker jih pač niso videli. Celotno pravijo, da so si bacile izmislili zdravniki. Vendar zdrav-

nekoliko pogovorili o naših dosedanjih uspehih, o slavi našega rodu in o naših težkih nalogah, ki nas še čakajo. Naši predniki so zapisani v zgodovini zaradi svojih zlatih dejanj z zlatimi črkami. Cesar niso zmogli razni slavni vojskovođe, kralji, cesarji in poveljujoči generali, to se je posrečilo našim prednikom. Pomorili in uničili so cele armade, milijone civilnega prebivalstva po vsem širnem svetu in odločili o zmagi kraljevstev in številnih vojn. Množično so morali umirati ljudje, ker so jim naši predniki uničili črevesje, zastrupljali ves organizem in jih pošiljali pod zemljo.

Takrat so bili seveda za naš rod še zlati časi. Nihče nas ni videl, nihče nas ni poznal, mirno je potekalo naše življenje v bogatih kraljevstvih, ki jih ljudje imenujejo s sramotnimi imeni, kakor: stranišča, straniščne jame, greznice, umazanija in podobno.

Da, ti ljudje! Dolga tisočletja smo jih vodili za nos in so bili prepričani, da nastopa griža zaradi slabega vremena, sonca, toplih vetrov, čarovnic in kaj vem, kakšnih umetnosti še. Pa je ta prokleti človek začel misliti s svojo glavo in so se nam zmešale štrane. Odkril je mikroskop in z mikroskopom je odkril tudi nas in naše sposobnosti. Po tem odkritju je nastalo smrtno sovraštvo med našim in človeškim rodom. Ljudje so začeli odkrivati naša bivališča, zasledovati naše delo, ujeli so na milijone naših ujetnikov in jih odnesli v laboratorije, kjer so jih mrcvarili tako dolgo, dokler niso iznašli orožja, s katerim nas pobijajo. To vedo imenujejo medicino in imajo posebej šolane ljudi, ki jim pravijo zdravniki, ti pa so zaprisegli proti nam smrtno sovraštvo in neizprosno borbo na življenje in smrt. Zaprli so se v svoje laboratorije, ambulate in bolnišnice, organizirali časopisje, ki mu pravijo znanstvene revije in javno razpravljajo o svoji paroli: »Smrt griži, tifusu in ostalim trebušnim obolenjem!« Tovariši iz rodu tifusne skupine bodo gotovo pritrdili, da je bila njihova zgodovina enako slavna in da so danes v istem položaju kakor mi.

»Se v slabšem!« je zagrmel vodja tifusne skupine. »Tista medicina je iznašla neka zaščitna cepjenja. In če naša armada vdre v zaščitno cepjenje človeka, je naša moč brezpomembna. Tak človek se hrani, se smeji, dela in piše, za naše napade se pa sploh ne zmeni. Dobro je le to, da je še vedno veliko ljudi, ki v zaščitno cepjenje ne verjamejo. Ti so še naši. Toda za bodočnost kaže slabo. Čim dalje bolj uspeva sovražna propaganda, ki jo imenujejo zdravstveno prosveto in si osvaja široke ljudske množice. Tudi nam grozi pogin, čeprav so naši predniki odločili o zmagah posameznih armad. Še v prvi svetovni vojni smo bili močni, medtem ko beležimo v drugi svetovni vojni zelo slabe uspehe. Naši vojni pohodi, ki jih ljudje imenujejo epidemije, niso več tako slavni. Kaj slavni, to so le majhne »praske«, kakor se v vojnem žargonu taki spopadi imenujejo.

»Tovariši, nam grozi enak pogin, kot vam iz rodu griže!«

Verjeli boste, da to niso bile tolažilne besede za razbukano armado bakterij. In ko je minila prva zaprepaščenost, so zarjaveli vsi v en glas: »Smrt človeku! Ne smemo pustiti! Naša slavna zgodovina ne sme propasti!«

»Res je, toda kaj storiti?«

Ker je moč le v organizaciji, so postopali previdno in pravilno. Najprej je bilo treba preценiti situacijo in so ugotovili, da situacija je še ni tako slaba. Še so stranišča, ki niso pravilno grajena, oskrbovana in čiščena. Še vedno se najdejo razpoke iz greznice in kanalizacije, skozi katere se da prodreti do pitne vode in tako v usta, naprej v črevesje in napasti zdravje. Še vedno se najdejo ljudje, ki ne umivajo sada, zlasti otroci nikoli ne najdejo tega časa. Tudi umazanije je še povsod veliko in tega faktorja ne smemo prezreti. Predvsem pa pazimo na ljudi, ki ne verjamejo znanosti in se zdravijo z domačimi zdravili, s katerimi nam večkrat pomagajo kot škodijo.

»Naši največji sovražniki št. 1 so zdravniki! S svojim raziskovanjem in opazovanjem ne mirujejo. Njihova špijoža je odlična. Proti njim ne moremo mnogo. Ne nasledajo lažni propagandji in verjamejo samo to, kar je z logiko in poskusi znanstveno dokazano.

Drugi sovražnik so seveda »zdravila«, kot jih ljudje imenujejo. Za nas je to sovražnikovo orožje. Prave atomske bombe v obliki tablet, injekcij, svečk in praškov, tekočin in temu podobnemu uničujočemu orožju. Ta tehnika se iz dneva v dan izpopolnjuje in smo da-

nes že na slabšem kot v dobi vodikove bombe. Proti tem zdravilom ne moremo dosti napraviti, kar se pa še da, to lahko izvedemo. Vplivati moramo na ljudi, da bodo jemali zdravila po svoje, ne pa po zdravniških predpisih. Kajti če jih jemljejo po svoje, jih običajno ne jemljejo pravilno in tako rekoč te bombe ne vžgejo, kot bi bilo potrebno. Saj veste, kaj so napravili s penicilinom, da je danes izgubil na svoji vrednosti.

Tretji sovražnik je higiena. Imamo še srečo, da niti ljudje ne marajo higiene. To je veda, ki proučuje vse možnosti medicinske znanosti z namenom, da bi si ljudje znali urediti čimbolj zdravo življenje in s tem preprečevali obolenja. Dve veliki nevarnosti za nas se skrivata pod to higieno. Prvič umivanje rok in drugič preganjanje in uničevanje naših avionov ali kakor jih ljudje imenujejo: muh. Dobro vemo, koliko do brega so nam muhe že storile. Ali morda ni komu znano, da se na tisoče bakterij lahko oprime ene mušje noge, in muha nas s svojim poletom lahko prenese naravnost iz straniščnih odpadkov človeku pod nos. Tam skočimo iz noge in potrebno je samo, da se človek obliže, pa že romamo v kraljestvo njegovega črevesja in začnemo svoj nevarni boj. Zato bo zopet naše geslo: Čuvajmo muhe, naše dragocene avione ter vplivajmo na ljudi, da bodo puščali v nemar razno nesnago, nezaprete greznice, nepomito posodo, povsod razmetane ostanke hrane, nepokrit kruh in sadje; skratka vse slaščice za naše muhe!

Človeka kar gane taka povezanost in ljubezen, katero gojijo bakterije do muh na eni strani, na drugi strani pa usmiljenost ljudi, ki dajejo s svojo umazanijo, z nepospravljanjem in čiščenjem muham potuho in poln koš slaščic.

Toda situacija še ni bila prečiščena. Četrty sovražnik sta milo in razkuževalna sredstva. Saj vemo, da je za milo in razkuževalna sredstva dostikrat škoda denarja. Da se marsikdo razkuži na ta način, da prepere svoje prebavne organe s poplavo alkohola, pa ne ve, da je pri tej poplavi odneslo iz njega tudi obramben zid. Na ta način je naša borba še lažja. In ves zbor je zarjul: »Zivele alkoholne poplave!«

Tako je nastalo med zborujočimi bakterijami pravo veselje in dirandaj, da je mogočni Siga-Kruze komaj napravil red.

»Takole, dragi moji, sedaj smo na kratko precenili situacijo. Samo na kratko, marsikaj bi se dalo še povedati. Toda čas je zlato. Sedaj je turaj poletje, naš idealni čas, da začnemo borbo proti ljudem. Pozimi ne opravimo mnogo. In hočeš, nočeš, ljudje postajajo vendar le bolj previdni. Nič dobrega se nam ne obeta. Vložili bomo vse sile, da okužimo iz greznice in odpadnih jam po skritih kanalih vodnjake in vodovode. Zasedi moramo vse sadje. Čimbolj se oprimo muh, da nas bodo ponesle vse do stanovanj in če je mogoče direktno v kuhinje in kuhinjske šrambe. Predvsem napadajmo ljudi, ki imajo opravka z živilsko stroko. Preko njih bomo v trgovinah hitro prišli k številnim strankam. Ali pa v gostinstvo navalimo na kuhinje in natakarije...«

Pa je mladi in bister bacil hotel napraviti paniko in je zavpil: »Prepozno! Ti ljudje so vendar zaščitno cepljeni, nima smisla, da jih napadamo!« In so ga trije izkušeni bacili lopnili po glavi in ga na mestu ubili, kajti neprijetno bi bilo, da bi v tako kočljivem trenutku prišlo do panike.

»Cepljeni ali necepljeni! Nam je vseeno. Napadajmo! Obupati ne smemo! Napadajmo vse vprek! Nekje moramo prekiniti verigo zaščitnih sredstev in zdravstvene propagande!«

»Tako je!« je zavpila vsa armada bakterij. »Na boj! Na življenje in smrt s človekom! Nas veže sovraštvo in mi ne bomo odnehali!«

Prav zaprisegli so to svoje sovraštvo s parolo: »Zdaj je poletje, zdaj je naš čas, zdaj udarimo!«

Vidite ljudje, takšen je bil zaključek te tajne seje. Vso srečo imamo, da se nam je posrečilo izvohati njihov namen. Kajti s sovražnikom, ki ga poznamo, se je lažje boriti.

Naš odgovor bi moral biti: »Vstran z umazanijo, vstran z zanemarjenimi stranišči, greznicami in muhami! Pazimo na čistočo, umivajmo sadje, umivajmo si roke, pazimo na snago!«

Namreč zmagal bo tisti, ki bo močnejši in poslednjeje izvršil svoje nalogo.

To ni zgodba iz Tisoč in ene noči. To se godi okoli nas in zakaj bi ne bili previdni...?

Motvoz v kruhu

Mnogokrat smo v našem glasilu že razpravljali kako kritično je vprašanje obrtniških uslug in oskrbe v Velenju. Zal moramo ugotoviti, da je vsa naša več kot upravičena kritika pri neposredno prizadetih naletela na gluha ušesa. Tudi oblastveni organi, n. pr. tržna, finančna in sanitarna inšpekcija, so se za ta vprašanja brigala zelo malo — ali pa prav nič.

Spomnimo se nekaj tednov nazaj, ko smo morali kupovati kruh, ki se je redno že isti dan popoldne pokvaril. Kako je to mogoče ne vemo, upravičeno pa sumimo, da so zmocen star kruh na novo prepekli in prodajali.

V soboto, 22. septembra pa je rudniški uslužbenec R. M. našel v belem kruhu, ki je bil kupljen v velenjski pekarni, kos motvoza. Ta najdba vsekakor dokazuje, da je velenjskim pekom higiena deveta briga in da verjetno moke pred napravo testa sploh ne presejejo.

Skraini čas bi že bil, da bi tržna in sanitarna inšpekcija s primernimi prijemi poučili nekatera naša podjetja kaj je njihova dolžnost do potrošnikov, predvsem pa, da ni že prav vsak odpadek primerna hrana za našega delovnega človeka.